

Република България
Президент

65

ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

СТ А Н О В И Щ Е

от Президента на Република България
по конституционно дело № 7 от 2005 г.

УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

Във връзка с допуснатото за разглеждане по същество к.д. № 7/2005 г., образувано по искане на Пленума на ВКС за тълкуване на чл. 153 и чл. 158, т. 3 от Конституцията на Република България, на основание конституирането на Президента на Републиката като заинтересована страна по делото, като се възползвам от предоставената ми възможност в това си качество да представя писмено становище, предлагам на вашето внимание своята позиция по конкретните искания за тълкуване на конституцията.

По тълкувателно питане № 1

Във всички конституционни модели съдилищата са основен, а в някои – единствен носител на съдебната власт. Тази основополагаща идея, изразена по различен начин е изрично декларирана или произтича от тълкуването на Конституцията.

В Конституцията на Република България това качество на съдилищата, без да е провъзгласено изрично, е неоспоримо. Непредубеденият прочит на глава VI “Съдебна власт”, нейната вътрешна систематика, обемът, количеството и в най-голяма степен съдържанието на съответните конституционни норми, уреждащи функциите, организацията и дейността на съдилищата, прокуратурата и следствените органи убеждават в това. Конституционно значимите въпроси за функцията, видовете, организацията и дейността на съдилищата като главна и основна съставка в триадата от субекти, осъществяващи съдебната власт, са уредени в общо 8 члена (от чл. 118 до чл. 125). Съдържащите се в тях норми съпоставени с разпоредбите (чл. 126 и чл. 127), посветени на прокуратурата и текста на чл. 128 относно следствените органи, като количество и като правна уредба по същество, характеризират съдилищата като “основен носител на съдебната власт”.

Провъзгласяването на съда като основен носител на съдебната власт не би засегнало по никакъв начин формата на държавно управление и поради това не би могло да доведе до нейната промяна. Нещо повече – това не би

променило и концептуалното виждане на конституционния законодател за ролята и мястото на всеки от трите субекта, осъществяващи реализацията на съдебната власт в съществуващия сега вид. Ако се прецени, че това изрично деклариране е необходимо, то е конституционно допустимо, още повече че то отчита и фактическото място на съда в системата на органите на съдебната власт.

Конституционното статукво е разбираемо, ако се анализира от историческа гледна точка. През 1991 г. грижата на конституционния законодател е била по-различна. Той си е поставил за цел, като отчита ролята и значението преди всичко на съдилищата в реализацията на съдебната власт да изгради система от държавни органи, професионално специализирани в осъществяването на правозащитната функция на държавата, всеки от които с различен интензитет и с различни средства осигурява тази реализация. Поради общността на функцията, той ги е обединил, като в същото време очертава различията помежду им. Поради това е разпрострял и принципа за независимост по отношение и на трите субекта, като им е гарантирал самостоятелност спрямо взаимозависимите политически субекти, реализиращи законодателната и изпълнителната власт. Няма пречка, в новите условия на вече обществено утвърдена конституционна структура на съдебната власт, мястото на съда да бъде подобаващо открито.

По тълкувателно питане № 2

Според чл. 126, ал. 1 от Конституцията – “Структурата на прокуратурата е в съответствие с тази на съдилищата”. Това съответствие е предопределило въпросната структура, установена в Закона за съдебната власт – Глава VII “Прокуратура”. Но тъй като същата разпоредба в ал. 2 определя самостоятелно функции на главния прокурор, извеждайки го като едноличен орган, на върха на пирамидата на прокуратурата точното съответствие е невъзможно. Съгласно чл. 111 на ЗСВ “Прокуратурата на Република България се състои от главен прокурор, Върховна касационна прокуратура, Върховна административна прокуратура, апелативни прокуратури, военно-апелативни прокуратури, окръжни прокуратури, военно-окръжни прокуратури и районни прокуратури”. В този смисъл и съответствието, и отклонението от него има своето конституционно основание.

Ако под “преструктуриране” се разбира заменяне на тази структура с друга, подчинено на друг, преценен като по-целесъобразен и по-ефективен принцип с оглед на функциите на прокуратурата, тази промяна не би могла да засегне формата на държавно управление, още по-малко да доведе до нейната промяна. Преструктурирането на една част от съдебната власт, доколкото се извършва само в рамките на нейните предели, не би могло да засегне баланса на трите власти, а оттук – и формата на държавно управление, която се основава на този баланс.

По тълкувателно питане № 3

Сега единственият конституционен текст с отношение към следствените органи е чл. 128. Той установява само три неща: 1. че в Република България

има следствени органи, без да конкретизира кои са те и как се съотнасят помежду си; 2. че тези органи са в системата на съдебната власт и 3. че те осъществяват предварителното производство по наказателни дела. Както се вижда конституционно установена структура на следствените органи не съществува. Тя е предмет на законова уредба – глава VIII “Следствени служби” от Закона за съдебната власт и по-точно – чл. 122 от този закон.

При това положение, чрез изменение и допълнение на Конституцията би могло да се установи структура на следствените органи, без да се променят принципите, на които се основава тяхното функциониране. Това няма да представлява промяна във формата на държавно управление.

По тълкувателно питане № 4

Според тълкувателното питане, прокуратурата, следствието и МВР са три звена, които имат отношение към държавната функция по противодействието на престъпността. Идеята, вложена във формулировката на това тълкувателно питане разглежда прокуратурата, следствието и МВР като три звена с обща функция - борбата с престъпността, обвързвайки ги и чрез единна държавна политика, и чрез “наблюдаване” в тази им дейност от Народното събрание.

Съдът като основен компонент на съдебната власт няма правомощия, пряко свързани с борбата с престъпността. Следствието и прокуратурата са в тясно оперативно взаимодействие с органите на МВР и имат ясни отговорности в противодействието на престъпността.

Взаимната връзка между дейността на следствието, прокуратурата, органите на МВР и другите органи на дознанието и необходимостта от синхрон между тях, предполагат да бъде конституционно провъзгласено разбирането, че те осъществяват единна държавна политика в борбата с престъпността.

Виждането на ВКС, че тази дейност на трите разнородни органи, обединени чрез единна държавна политика ще се наблюдава от Народното събрание е допустимо, стига конкретните форми на това наблюдение да не възпроизвеждат класическите форми на парламентарен контрол по отношение на изпълнителната власт. Очевидно в една парламентарна република НС би следвало да има своето място не само в определянето, но и в постоянното наблюдение и анализа на резултатите от държавната политика за противодействие на престъпността.

Ако в замисъла на евентуалната конституционна ревизия се включва известно отдалечаване на прокуратурата и следствените органи от независимата съдебна власт и доближаване до взаимозависимите политически власти чрез съответни организационни и функционални промени, трябва сериозно да се помисли за осигуряване на тяхната самостоятелност и относителна независимост, които изключват възможността за политически контрол, но предполагат достатъчно механизми, гарантиращи ефективност на осъществяваната от тях дейност.

По тълкувателно питане № 5

Евентуалната конституционна промяна в структурата, състава и мнозинството за избиране на професионалната и на парламентарната квота на Висшия съдебен съвет не би представлявала промяна във формата на държавно управление.

Едновременно с това особено внимание заслужава въпросът за изискуемото квалифицирано мнозинство при избираемите членове на този орган. То е оправдано с оглед по-високата степен на изразена консолидация на волята на тези, които чрез своя вот конституират квотите. Разбира се, не бива да се забравя, че квалифицираните мнозинства са по-трудно достижими и могат да затруднят и дори да блокират процеса на комплектуване на един Висш съдебен съвет и с това да осуетят възможността за неговото функциониране за неопределено време.

УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

От началото на мандата ми като Президент на Републиката с подчертан интерес и искрен респект следя отговорната дейност на Конституционния съд. Съзнателно се въздържах от изразяване на становища, дълбоко убеден във високия професионализъм и нравственост на всеки от вас – гаранция за отговорно изпълнение на конституционните правомощията на този орган.

Като отчитам значението на това дело за съвременния български конституционализъм, за първи път се възползвам от възможността да представя писмено становище. Заедно със становищата на другите заинтересовани страни, по ваша преценка, то би могло да подпомогне Конституционния съд при вземане на своето решение, без да го предопределя.

**ГЕОРГИ ПЪРЪВАНОВ
ПРЕЗИДЕНТ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**